

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY

CBCS

Bachelor of Education (B.Ed.)

CURRICULUM

(For Two Years) Semester – I

**Ordinance, Regulations and
CBCS B.Ed. Curriculum
Semester – I**

Effective From – June – 2018

**BHAKTAKAVI NARSINH MAHETA UNIVERSITY
JUNAGADH**

Faculty of Education
Ordinances & Regulations for the Degree of
Bachelor of Education (Two Year B.Ed.)
(As per Choice Based Credit System)

Effective from June – 2018

OBJECTIVES

- (1) To prepare professional personnel required for primary upper-primary, Secondary and Higher Secondary Schools.
- (2) To prepare professional administrators and administrators for position of responsibility in educational institutes.
- (3) To prepare teachers dedicated and devoted to social services.
- (4) To prepare skilled teachers for working with advanced educational technology & scientific development.
- (5) To prepare highly motivated teachers to variety of school subjects.
- (6) To inculcate values necessary in the field of education in Indian setting.

O. B. Ed.-1

Any graduate from any discipline of study from the Bhakta Kavi Narsinh Maheta University or any other University recognized by the UGC with minimum 50% (percent) of marks as decided by the monitoring body from time to time, shall be eligible to seek admission for the B.Ed. programme.

O B. Ed.-2

To pass the whole B. Ed. Examination a student should clear all four Semester examination within a period of Seven years from the date of his/her registration, on expiry of Seven years he/she shall be required to register himself/herself as a fresh candidate and keep the attendance and appear and pass in all four semesters a fresh from First term onward in order to obtain the Degree of Bachelor of Education.

Provided however that a candidate who is not able to pass the whole examination within the period of Seven years from the date of First registration as stipulated above may be given renewal of registration on payment of prescribed fees.

Provided further that such a candidate is required to pass all the four Semester Examinations within four academic years from the date of renewal of registration such a candidate will not be eligible for exemption in individual papers.

However if the examination is consisting of papers and practical works, the candidate may be allowed to keep exemption only in theory papers.

O. B. Ed.-3

A candidate desiring to appear for the B. Ed. Examination shall undergo a regular course of study in an institution recognized by the authorized monitoring body and affiliated with the University.

O. B. Ed.-4

The B. Ed. Program is consisting of Semester – I & IV i.e. two academic years fulltime program consisting of total 21 papers each of 50 marks and a practical annual lesson of each method selected by the student for 25 marks.

The details of the paper is as under :

Core Courses		Each paper marks	Credit
CC – 1	Childhood and Growing up	100	6
CC – 2	Contemporary India and Education	100	6
CC – 3	Learning – Teaching and Action Research	100	6
CC – 4	Language Across the Curriculum	50	3
CC – 5	Gender, School and Society	50	3
CC – 6	Assessment for Learning	100	6
CC – 7	Knowledge and Curriculum	100	6
CC – 8	Creating an Inclusive School	50	3
CC – 9	Critical Understanding of ICT	50	3

Elective Courses

Elective Courses Semester – I, II, (Students have to select one method course from each group)

Group – A Methodology of Teaching – 1 (Each paper marks 50)

Semester – 1		Semester – 2	
EC – 1.1	Methodology of Gujarati	EC – 3.1	Methodology of Gujarati
EC – 1.2	Methodology of English	EC – 3.2	Methodology of English
EC – 1.3	Methodology of Mathematic	EC – 3.3	Methodology of Mathematic
EC – 1.4	Methodology of Social Science	EC – 3.4	Methodology of Social Science
EC – 1.5	Methodology of Accountancy	EC – 3.5	Methodology of Accountancy

Group – B Methodology of Teaching – 2 (Each paper marks 50)

Semester – 1		Semester – 2	
EC – 2.1	Methodology of Hindi	EC – 4.1	Methodology of Hindi
EC – 2.2	Methodology of Sanskrit	EC – 4.2	Methodology of Sanskrit
EC – 2.3	Methodology of Science	EC – 4.3	Methodology of Science
EC – 2.4	Methodology of Economics	EC – 4.4	Methodology of Economics
EC – 2.5	Methodology of Org. of Com. & Management	EC – 4.5	Methodology of Org. of Com. & Management

Group – C EPC Courses Semester I, II & IV (Each paper marks 50)

Semester	EPC	subject title
Semester - 1	EPC – 1	Reading & Reflecting of text book
Semester - 2	EPC – 2	Drama & Arts in Education
Semester - 4	EPC – 3	Understanding of Self
Semester - 4	EPC – 4	Information & Communication Skill (ICT)

Self Study Courses Semester I, II & IV**(Students have to select one content course as per syllabus from each group)****Group – A Content – 1 (Each paper marks 50)**

Semester – 1		Semester – 2	
SCC – 1.1	Gujarati Content	SCC – 3.1	Gujarati Content
SCC – 1.2	English Content	SCC – 3.2	English Content
SCC – 1.3	Mathematic Content	SCC – 3.3	Mathematic Content
SCC – 1.4	Social Science Content	SCC – 3.4	Social Science Content
SCC – 1.5	Accountancy Content	SCC – 3.5	Accountancy Content

Group – B Content – 2 (Each paper marks 50)

Semester – 1		Semester – 2	
SSC – 2.1	Hindi Content	SCC – 4.1	Hindi Content
SSC – 2.2	Sanskrit Content	SCC – 4.2	Sanskrit Content
SSC – 2.3	Science Content	SCC – 4.3	Science Content
SSC – 2.4	Economics Content	SCC – 4.4	Economics Content
SSC – 2.5	Org. of Com. & Management Content	SCC – 4.5	Org. of Com. & Management Content

Elective Courses Semester – IV**(Students have to select one Special field course from pool of papers)****(Each paper marks 50)**

Semester – 4	
EC – 5.1	Environment Education
EC – 5.2	Physical and Health Underlying In Yog
EC – 5.3	Indian Education System
EC – 5.4	Career Guidance

O. B. Ed.-5

Student is required to fulfill the following practice teaching work within the time span of four semesters and is supposed to keep necessary records.

No.	Aspect	Method - 1	Method – 2	Total
1	Micro Lessons	03	03	06
	Bridge Lessons	02	02	04
	Practice Lessons	03	03	06
	Stray Lessons	05	05	10
	Unit Lessons	01	01	02
	Observation of the Lesson taught by Fellow Students	38		38

O. B. Ed.-6

Student is required to complete following Project work withing the time span of four semesters.

Project – 1 Under this project a student has to select any one popular standardized psychological test and administer it in a class of minimum 30-40 students and concerned report should be submitted within required time period.

Project – 2 Under this project a student has to prepare Teaching Learning material (TLM) which can be used in class room teaching and submit its details within required time period.

Project – 3 Under this project a student has to undergo an action research on any of school problems relating to class room teaching or management of the school and submit its report in proper format within required.

O. B. Ed. – 7

Student is required to submit 10 assignments during the program each taken from core course one to five within required time period.

O. B. Ed. – 8

Student is required to appear in all pre semester examinations. Further it is specified that the students will be getting concert weightage of marks as stipulated in format of the course.

O. B. Ed. – 9

Students is required to attend following field specific activities

Off Campus : Under this aspect students are supposed to perform academic as well as co-curricular activities in other than a practicing schools. During off campus period, students can either stay at the selected place or can go home, but he/she should be at practices school on prescribed time.

Internship : Under this aspect student are supposed to work at a school as full time trainee teacher for minimum 14 weeks and to learn academic as well as administrative work.

O. B. Ed. – 10

Students are supposed to appear and give annual practical lessons one each of his/her selected teaching methods. He/She is supposed to bring with him/her concern record of all practice teaching work done by him/her during the program.

O. B. Ed. – 11

Student are supposed to appear and give computer practical exam as specified in the syllabus.

O. B. Ed. – 12

Students are supposed to appear with all necessary record of practical work done by him/her during the program at viva-voce exam and submit the same on demand by the examiner/s appointed by the University.

O. B. Ed. – 13

Medium of instruction & examination shall be English, Hindi or Gujarati as the case may be which will not be changed during the entire Degree programme.

O. B. Ed. – 14

The Choice Based Credit System (CBCS) Programme of the University is a comprehensive and continuous evaluation programme and minimum attendance of 75% is mandatory for the students Non – Compliance of this requirement may amount in to rejection of the concemed term (Semester).

O. B. Ed. – 15

Admission granted by the centralized admission committee / affiliated college / institution to any student shall be provisional till the enrolment/registration/enlistment is made by the University & in case the admission is granted on the base of provisional eligibility certificate, the conditions & instruction given by the University should be complied within the time limit fixed by the University or latest by the beginning of next semester. Otherwise term kept by such a student will be forfeited and no fees on any account will be refunded.

O. B. Ed. – 16

A candidate at the University Semester End Examination fails to obtain minimum marks for passing in particular course/ subject he/she will be required to reappear in that course/subject without keeping term for that semester. The candidate will have to reappear in the Semester End Examination by paying fresh examination fee along with application form. Such candidate, when he/she obtains minimum or more than minimum marks for passing in the subject / course his/her marks of reappearance will be carried forward for his/her class/CGPA.

O. B. Ed. – 17

Every affiliated College or Institution shall have to take appropriate measure against Ragging & Gender problems in College/Institution. The word College/Institution includes College building, Sports complex, Hostels and such other components which are within the purview of the Collge.

In case of occurrence of any such incident the violator shall be dealt with very seriously and appropriate stringent action be taken by the Principal of the College observing the principle of natural justice. The Head of College may appoint a Committee to inquire in to the matter which will also observe the principle of natural justice. The committee will submit its report to the head of college who may take further necessary action in the matter.

O. B. Ed. – 18

All admitting authority (Including the College/University Department/ P. G. Centre/Institute or centralized admission committee etc.) will have to strictly observe the provisions of reservation policy of the Govt./U.G.C./Rehabilitation Council of India etc. Before admission process is undertaken, the authority will ascertain quota & number of seats available for reserved class candidates and allotted to the eligible candidates. The data based information should be provided to the University only after conclusion of the entire process of admission.

O. B. Ed. – 19

To successfully complete a course, candidate will be required to obtain minimum 40% in Internal Examinations and 40% in External Examinations and should have also obtained 40% of marks in aggregate in each of the course and necessary credits as prescribed in the syllabus.

R. B. Ed. – 1

- (1) To pass the B.Ed. first to third Semester Examination, the candidate must obtain minimum 40% of marks in each course.
- (2) To pass the B.Ed. fourth semester examination, a candidate must have passed B.Ed. first to third Semester examination and he/she must obtain 40% of Marks in each course.

R. B. Ed. – 2

Candidate will be awarded class if he obtains the marks shown against each class for semester- I to IV separately.

Grade Points

Grade Points	Description	% of Marks	Division/Grade
10	Outstanding	$m \geq 90$	First/O
9	Excellent	$80 \leq m < 90$	First/A
8	Very Good	$70 \leq m < 80$	First/B
7	Good	$60 \leq m < 70$	First/C
6	Fair	$50 \leq m < 60$	Second/D
5	Average	$40 \leq m < 50$	Pass/E *
4	Dropped	$30 \leq m < 40$	F **
1	Dropped	$20 \leq m < 30$	F **
0	Dropped	$m < 20$	F **

Award of Class

Remark	CGPA	Grade
First Class with O	$CGPA \geq 9.00$	O
First Class with A	$8.00 \leq CGPA < 9.00$	A
First Class with B	$7.00 \leq CGPA < 8.00$	B
First Class with C	$6.00 \leq CGPA < 7.00$	C
Second Class with D	$5.00 \leq CGPA < 6.00$	D
Pass Class with E *	$4.00 \leq CGPA < 5.00$	E
Dropped - F	$CGPA < 4.00$	F

Grade Point Average = $\sum (\text{Credit} * \text{Grade Points}) / \text{Total credits}$

Equivalent Percentage = $CGPA * 10$

Cumulative Grade Point Average (CGPA) is computed as

$CGPA = \sum (\text{Credit} * \text{Grade Points}) / \text{Total Semesters credit}$

R. B. Ed. – 3

Candidate must forward his application for admission to University examination to the Registrar on or before the prescribed date with a Certificate of attendance duly signed by the principal along with the examination fees fixed by the University.

R. B. Ed. – 4

Thirty percent internal evaluation shall be within the exclusive purview of the concerned affiliated College with requires purity, transparency accuracy in the evaluation & assessment of students. Benefits of Re-assessment scheme will not be made available to the students in this regards.

R. B. Ed. – 5

The following are the subjects for study of B.Ed.

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી બી.એડ્. પ્રશ્નપત્ર માળખું

70 ગુણના પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ક્રમ	ગુણ (1 પ્રશ્નના)	પ્રશ્નની સંખ્યા	ઉત્તર આપવાના પ્રશ્નો	ગુણ (વિકલ્પ સાથે)	ગુણ (વિકલ્પ વિના)
1	01	10	10	10	10
2	02	12	10	24	20
3	40	07	06	28	24
4	08	03	02	24	16
	કુલ	32	28	86	70

- પ્ર.1 નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. ગુણ – 10
 પ્ર.2 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (12 માંથી 10) ગુણ – 20
 પ્ર.3 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 06 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (7 માંથી 6) ગુણ – 24
 પ્ર.4 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો. (3 માંથી 2) ગુણ – 16
 કુલ ગુણ – 70

35 ગુણના પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ક્રમ	ગુણ (1 પ્રશ્નના)	પ્રશ્નની સંખ્યા	ઉત્તર આપવાના પ્રશ્નો	ગુણ (વિકલ્પ સાથે)	ગુણ (વિકલ્પ વિના)
1	01	05	05	05	05
2	02	06	05	12	10
3	04	06	05	24	20
	કુલ	17	15	41	35

- પ્ર.1 નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. ગુણ – 05
 પ્ર.2 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (6 માંથી 5) ગુણ – 10
 પ્ર.3 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો. (6 માંથી 5) ગુણ – 20
 કુલ ગુણ – 35

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ
એકંદર ગુણભાર અને ક્રેડિટ

Sem.		Theory			Practical			Total		
		Hours	Credit	Marks	Hours	Credit	Marks	Hours	Credit	Marks
I	External	405	27	315	195	13	-	600	40	625
	Internal			135			175			
	Total			450			175			
II	External	405	27	315	195	13	-	600	40	625
	Internal			135			175			
	Total			450			175			
III	External			-	600	40	235	600	40	625
	Internal			-			390			
	Total			-			625			
IV	External	450	30	350	150	10	125	600	40	625
	Internal			150			-			
	Total			500			125			
Total	External	1260	84	980	1140	76	360	2400	160	1340
	Internal			420			740			1160
	Total			1400			1100			2500

વિષય જૂથ – ૧ : (૧) ગુજરાતી (૨) અંગ્રેજી (૩) ગણિત (૪) સામાજીક વિજ્ઞાન (૫) નામાનાં મૂળતત્ત્વો
વિષય જૂથ – ૨ : (૧) હિન્દી (૨) સંસ્કૃત (૩) વિજ્ઞાન (૪) અર્થશાસ્ત્ર (૫) વાણિજ્ય વ્યવસ્થા

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC 1	બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ	90	6	30	70	100
CC 2	સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા	90	6	30	70	100
EPC 1	પાઠ્યવસ્તુનું વાંચન અને ચિંતનાત્મક અભિવ્યક્તિ	45	3	15	35	50
EC 1	Pedagogy of school subject – 1 (Part – I)	45	3	15	35	50
EC 2	Pedagogy of school subject – 2 (Part – I)	45	3	15	35	50
SSC 1	School subject – 1 (Part – I)	45	3	15	35	50
SSC 2	School subject – 2 (Part – I)	45	3	15	35	50
	TOTAL	405	27	135	315	450

પ્રેક્ટિકલ વર્ક

Assignment / Task / Practical Work-Semester - 1

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	માઈક્રોલેશન 3 + 3 (6 કૌશલ્યો) – વિષયાભિમુખ – સુદૃઢીકરણ – પ્રશ્નપ્રવાહિતા – ઉદાહરણ – ઉત્તેજના પરિવર્તન – કા.પા. કાર્ય	90	6	60	0	60
2	સેતુપાઠ 2 + 2	45	3	40	0	40
3	MCQ 1 +1 (SSC-1 & 2 Question 100)	45	3	50	0	50
4	TLM	15	1	25	0	25
	TOTAL	195	13	175	0	175

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : CC - 1	બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ Childhood and Growingup	કુલ ગુણ : 100 Credit : 6 Hours : 90
--------------------------------	--	---

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – ગર્ભાવસ્થા, શિશુઅવસ્થા, બાલ્યાવસ્થા અને તરૂણાવસ્થાનો પરિચય મેળવે. – સામાજિક, આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક પૂર્વભૂમિકા ધરાવનાર બાળકો સાથે આંતરક્રિયા અને નજીકનું અવલોકન કરીને તેઓના વયજૂથના બાળકો વિશેની સમજ મેળવે. – કુટુંબ, શાળા, પડોશ અને સમાજના મુખ્ય કેન્દ્રીકરણના સંદર્ભમાં વિવિધ સામાજિક અને રાજકીય વાસ્તવિકતાઓમાં વિવિધ પ્રકારે થતા બાળઉછેર વિશેની સમજ મેળવે. – આંતર સાંસ્કૃતિક મનોવિજ્ઞાન, સમાજશાસ્ત્ર અને નૃવંશશાસ્ત્રના સમન્વય દ્વારા બાળ વિકાસ અંગેના સિદ્ધાંતો વિશે સમજ મેળવે. – વિવિધ સામાજિક, આર્થિક, સાંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિઓના પરિપ્રેક્ષ્યમાં તરૂણાવસ્થાની સમજ મેળવે. – બાળવિકાસ સંબંધિત અનુભવો મેળવે. – લૈંગિક/જાતિગત ભૂમિકા, ગરીબી, સમાજના વિવિધ વર્ગોમાં થતાં બાળઉછેર, તરૂણાવસ્થાની જીવંત વાસ્તવિકતા સમજે.
---------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન		25%
	1.1 મનોવિજ્ઞાન : અર્થ અને સંકલ્પના	– પરિસંવાદ	
	1.2 શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન : અર્થ, સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને શિક્ષક માટે ઉપયોગિતા	– જુથચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
	1.3 શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં બાળમનોવિજ્ઞાન : સંકલ્પના અને સ્વરૂપ	– જુથ અધ્યયન	
	1.4 શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની અભ્યાસ પદ્ધતિઓ (વ્યક્તિ અભ્યાસ, સામાજિકતામિતિ)		
	1.5 બચાવ પ્રયુક્તિઓ : અર્થ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ (પ્રક્ષેપણ, તાદાત્મ્ય, ક્ષતિપૂર્તિ, યૌક્તિકીકરણ, પીછેહઠ અને ઊર્ધ્વીકરણ)		
	1.6 માનસિક સ્વાસ્થ્ય : સંકલ્પના અને શિક્ષકની ભૂમિકા		

2	વૃદ્ધિ અને વિકાસ		25%
	2.1 વૃદ્ધિ અને વિકાસ : અર્થ, સંકલ્પના અને તફાવત ગર્ભાવસ્થા, બાલ્યાવસ્થા, કિશોરાવસ્થા અને તરૂણાવસ્થાનાં લક્ષણો 2.2 વિવિધ તબક્કાઓ પર અસર કરતાં પરિબળો : શારીરિક, માનસિક, સાંવેગિક અને બૌદ્ધિક 2.3 તરૂણાવસ્થાના લક્ષણો, સમસ્યાઓ અને જરૂરિયાતો, ફલિતાર્થ 2.4 કિશોરાવસ્થા અને તરૂણાવસ્થા દરમ્યાનની વિચાર પ્રક્રિયા : તાર્કિક, સમસ્યાઉકેલ, સર્જનાત્મકતા અને ભાષા 2.5 અનુકૂલન અને અપાનુકૂલન : સંકલ્પના અને લક્ષણો, અપાનુકૂલનનાં કારણો, શાળામાં અનુકૂલન	– પરિસંવાદ – જુથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – જુથ અધ્યયન	
3	વૈયકિતક ભિન્નતા, બુદ્ધિ અને વ્યકિતત્વ		25%
	3.1 વૈયકિતક ભિન્નતાનો અર્થ, લક્ષણો તથા પ્રકારો 3.2 બુદ્ધિ : સંકલ્પના, લક્ષણો, બુદ્ધિઆંક(IQ) 3.3 બુદ્ધિમાપન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને ડો. કે. જી. દેસાઈ સમૂહ બુદ્ધિકસોટીનો વિગતે પરિચય 3.4 વૈયકિતક ભિન્નતા સંદર્ભે ઘર, શાળા અને સમાજની ભૂમિકા તથા શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો 3.5 વ્યકિતત્વ : સંકલ્પના, પ્રકારો અને વ્યકિતત્વ વિકાસને અસરકરતા પરિબળો	– પરિસંવાદ – જુથચર્ચા – સ્વાધ્યાય – જુથ અધ્યયન	
4	સ્મૃતિ, વિસ્મૃતિ, અભિપ્રેરણા અને અધ્યયન સંક્રમણ		25%
	4.1 સ્મૃતિ, વિસ્મૃતિ : સંકલ્પના, પરિબળો અને કારણો 4.2 અભિપ્રેરણા : સંકલ્પના, અભિપ્રેરણાને અસર કરતાં પરિબળો અને મહત્ત્વ 4.3 મેસ્લો અને મેકલેલેન્ડના અભિપ્રેરણાના સિદ્ધાંતો 4.4 અધ્યયન સંક્રમણ : સંકલ્પના, પ્રકાર અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ	– પરિસંવાદ – જુથચર્ચા – સ્વાધ્યાય	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	એક મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનું સંચાલન કરવું.
2	એક વિશિષ્ટ બાળકનો વ્યકિત અભ્યાસ કરવો.
3	તરૂણોના એક જૂથનું અવલોકન તથા તેઓની લાક્ષણિકતાઓ અને સમસ્યાઓની નોંધ કરવી.
4	સામાજિકતામિતિ દ્વારા સામાજિકતાનું માપન અને અર્થઘટન કરવું.
5	પાંચ વિદ્યાર્થીઓના વ્યકિતત્વનો યુગના સિદ્ધાંતને અનુસરીને અભ્યાસ કરવો.
6	વિદ્યાર્થીઓની વર્તન સમસ્યાઓ સંબંધિત વિડિયો ક્લિપ સર્ચ કરી તેનું અર્થઘટન કરવું.
7	વૈયકિતક ભિન્નતાના સંદર્ભમાં એક જ કુટુંબના બાળકો / ઝૂંપડપટ્ટી અને આર્થિક રીતે સમૃદ્ધ વિસ્તારના બાળકોનું અવલોકન અને તુલનાત્મક અર્થઘટન કરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Parry, J. (2005). Changing childhoods in Industrial Chattisgarh. In R. Chopra & P. Jeffery (Eds.), Educational regimes in contemporary India. Sage.
2. Piaget, J. (1997). Development and learning. In M. Gauvain & M. Cole (Eds.), Readings on the development of children. New York : WH Freeman & Company.
3. Agrawal, Pushpa. (1993). Children's Education and Maturation Process. New Delhi : Deep & Deep Publications.
4. Dash, Murlidhar. (1998). Educational Psychology, New Delhi : Deep & Deep Publications
5. John, D. (1971). Towards Community mental health, Sutherland Usa Tavistok Publication
6. Morse, Wiliams & Others. (1970, 3rd Ed.). Psychology & Teaching. Bombay : D. B. Tarapolwala Sons & Co.
7. પાઠક, આર. પી. (2007) શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન એક પરિચય, નવી દિલ્લી : રાધા પબ્લિકેશન.
8. મિશ્રા, મહેન્દ્રકુમાર (2007) શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન, જયપુર : યુનિવર્સિટી બુક હાઉસ પ્રા. લિ.
9. દેસાઈ, કે. જી. (1994) દ્વિતીય આવૃત્તિ. શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
10. પટેલ ચંદ્રકાન્ત (1975). બાલ મનોવિજ્ઞાન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
11. પરીખ, બી. એ. (1989). પ્રગત સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
12. શાહ, ગુણવંત અને પંડયા, કુલની (1993 ત્રીજી આવૃત્તિ) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
13. હરલોક, બી. અનુવાદ કાનાવાલ, એસ.સી. (1975) વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : CC - 2	સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા Contemporary Indian and Education	કુલ ગુણ : 100 Credit : 6 Hours : 90
--------------------------------	---	---

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – કેળવણીની સંકલ્પના અને હેતુઓની સમજ મેળવે. – ભારતીય બંધારણમાં શિક્ષણની જોગવાઈઓની સમજ મેળવે. – સામાજિક પરિવર્તન અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા સમજ મેળવે. – ભારતીય સમાજની વર્તમાન શિક્ષણની દશા અને દિશાની સમજ મેળવે. – ભારતીય સમાજની સમજ મેળવે. – શિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુણવત્તા સુધારણા માટેના કાર્યક્રમોની ઉપયોગિતા જાણે.
---------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	ભારતીય શિક્ષણનું તત્વજ્ઞાન		25%
	1.1 કેળવણીની વ્યાખ્યા, અર્થ અને સ્વરૂપ 1.2 તત્વજ્ઞાનની વ્યાખ્યા, અર્થ અને સ્વરૂપ 1.3 કેળવણી અને તત્વજ્ઞાનનો સબંધ 1.4 ગાંધીજી અને વિવેકાનંદની શિક્ષણની ફિલસુફી : (જીવન કવન, કેળવણીની સંકલ્પના, શિક્ષણના ધ્યયો, અભ્યાસક્રમ, શિક્ષણ પદ્ધતિ, શિસ્ત)	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – જૂથચર્ચા 	
2	સામાજિક પરિવર્તન અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા		25%
	2.1 ભારતીય સમાજની લાક્ષણિકતાઓ : સામાજિક વૈવિધ્ય સન્દર્ભે 2.2 સામાજિક વિવિધતા સન્દર્ભે શિક્ષકની ભૂમિકા 2.3 સામાજિક પરિવર્તન : અર્થ, સંકલ્પના, શિક્ષકની ભૂમિકા, અસરકર્તા પરિબળો 2.4 શાળા વ્યવસ્થાપન : સંકલ્પના અને સ્વરૂપ 2.5 શાળાના આચાર્ય તથા શિક્ષકની ભરતી અંગેના નિયમો (પ્રાથમિક, માધ્યમિક, ઉચ્ચતર માધ્યમિક)	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – જૂથચર્ચા – મુલાકાત 	

3	ભારતમાં શિક્ષણની તરેહ		25%
3.1	માધ્યમિક શિક્ષણ પંચ (૧૯૫૨-૫૩) : સ્થાપના, જરૂરિયાત, માધ્યમિક શિક્ષણ સંદર્ભે ભલામણ	- પરિસંવાદ - જૂથચર્યા	
3.2	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ પંચ (૧૯૬૪-૬૬) : સ્થાપના, જરૂરિયાત, માધ્યમિક શિક્ષણ સંદર્ભે ભલામણ	- સ્વાધ્યાય - પ્રદર્શન	
3.3	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (૧૯૮૬) : જરૂરિયાત, મહત્વની જોગવાઈઓ		
3.4	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૧૯૮૬નો (૧૯૯૨)માં સુધારો : જરૂરિયાત, મહત્વની જોગવાઈઓ		
4	શિક્ષણ સંબંધી કાર્યક્રમો અને શિક્ષણ સંસ્થાઓ		25%
4.1	સર્વશિક્ષા અભિયાન (SSA) : જરૂરિયાત, ધ્યેયો, ઘટકો	- પરિસંવાદ - સ્વાધ્યાય	
4.2	શિક્ષણ : એક અધિકાર (RTE 2009) : જરૂરિયાત, ધ્યેયો	- સંસ્થા મુલાકાત	
4.3	રાષ્ટ્રીય શિક્ષા અભિયાન (RMSA) : અર્થ, જરૂરિયાત		
4.4	મધ્યાહન ભોજન યોજના (MDM) : મહત્વ, અમલીકરણ		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 શૈક્ષણિક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ વ્યક્તિ અભ્યાસ હાથ ધરી ફોટોગ્રાફ સાથેનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 2 કોઈ એક ગામની મુલાકાત લઈ શિક્ષણ સંદર્ભિત ક્ષેત્રકાર્ય કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 3 બંધારણમાં વર્ણિત શૈક્ષણિક જોગવાઈઓ અંગેની જૂથ ચર્યા કરવી.
- 4 શિક્ષણક્ષેત્રે પ્રવર્તતી મહત્વપૂર્ણ ઘટનાઓ પર જૂથચર્યા કરી અહેવાલ રજૂ કરવો.
- 5 સરકાર દ્વારા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણા સંદર્ભે ચાલતા કોઈ એક કાર્યક્રમના સ્થાનિક સ્તરે અસર તપાસવી.

સંદર્ભ સૂચિ

- 1 ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, જયંતીભાઈ ડી. ભાલ., યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
2. પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, ડોલર રાય માંકડ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન.
3. ભારતીય શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, ડો. મોતીભાઈ પટેલ, બી. એસ. શાહ પ્રકાશન.
4. *उदियमान भारतीय समाज में शिक्षक, पूनम मदान, अग्रवाल प्रकाशन, आगरा*
5. Naik, J. P. (1982). The Education Commission and after, APH Publication.
6. Aggrawal, J.C.(2000) Landmarks In The History of Modern Education, Vikash publication VT LTD. New Delhi.
- 7 *अग्रवाल, એસ. કે. (1997) શિક્ષા કે તાત્વિક સિદ્ધાંત, રાજેશ પબ્લિશિ હાઉસ, મેરઠ.*

8. જોશી, બી. એચ. અને ભોગાયતા, સી. કે. (2013), વિકાસશીલ ભારતીય સમાજમાં શિક્ષણ અને શિક્ષક, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ.
9. Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009. The Gazette of India, August 27, 2009, New Delhi. pp 9.
10. Anderson, R.C. (1984). Role of the readers schema in comprehension, learning and memory. In R.C. Anderson, J. Osborn, & R.J. Tierney (Eds.), Learning to read in American schools : Basal readers and content texts. Psychology Press.
11. Dewey, J. (2004). Democracy and education, Courier Dover Publications.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EPC – 1	પાઠ્ય વસ્તુનું વાચન અને ચિંતન Reading and Reflecting on Texts	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
---------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – વિદ્યાર્થીઓ આદર્શ વાચન અને લેખની લાક્ષણિકતાઓનો પરિચય મેળવે. – વિવિધ પ્રકારના પાઠ્ય વસ્તુઓની સ્વરૂપગત સમજ મેળવે. – વિદ્યાર્થીઓ પાઠ્ય વસ્તુઓનું વિશ્લેષણ કરતા શીખે. – વિદ્યાર્થીઓ પાઠ્ય વસ્તુઓની શૈક્ષણિક દ્રષ્ટિકોણથી ચિંતનાત્મક અને સમીક્ષાત્મક રજૂઆત કરતા શીખે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	નમૂનારૂપ વાચન અને લેખનની લાક્ષણિકતાઓ		25%
	1.1 વાચન : અર્થ, પ્રકાર, સારા વાચનના લક્ષણો અને મહત્વ 1.2 લેખન : અર્થ, પ્રકાર, સારા લેખનના લક્ષણો અને મહત્વ 1.3 ચિંતનાત્મક વાચન : લક્ષણો અને મહત્વ	<ul style="list-style-type: none"> – જૂથ ચર્ચા – પરિસંવાદ – નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય 	
2	વિવિધ પ્રકારના પાઠ્ય વસ્તુઓના લક્ષણ અને મહત્વ		25%
	2.1 આત્મકથાનાત્મક 2.2 ઐતિહાસિક 2.3 નીતિવિષયક દસ્તાવેજો 2.4 ચિંતનાત્મક	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા – કાર્યશાળા 	
3	પાઠ્ય વસ્તુઓનું વિશ્લેષણ (પ્રસ્તાવના, હેતુઓ, ભાષા, રજૂઆતની શૈલી, પ્રસ્તુતતાના સંદર્ભમાં)		25%
	3.1 સત્યના પ્રયોગો અથવા ગાંધીજીની આત્મકથા 3.2 ઐતિહાસિક 3.3 નીતિવિષયક દસ્તાવેજો (RTE) 3.4 વિચારોના વૃંદાવનમાં – ગુણવંત શાહ	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા 	
4	કૃતિઓની શૈક્ષણિક દ્રષ્ટિકોણથી સમીક્ષા (શિક્ષણની સંકલ્પના, શિક્ષક, પદ્ધતિઓ, શાળા ભાવાવરણ, શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધ)		25%
	4.1 તોતો ચાન – તેત્સુકો કુરોનયાગી 4.2 દિવાસ્વપ્ન – ગીજુભાઈ બધેકા	<ul style="list-style-type: none"> – જૂથ ચર્ચા – પરિસંવાદ – સમીક્ષા 	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 સત્યના પ્રયોગ અથવા આત્મકથા અને એકમ-૪માં સુચિત પુસ્તકોનું વિશ્લેષણ
- 2 રાષ્ટ્રીય બજેટમાં શિક્ષણ અંગેની જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ (લેખિત અને મૌખિક સ્વરૂપે રજૂઆત)
- 3 પ્રાદેશિક બજેટમાં શિક્ષણ અંગેની જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ (લેખિત અને મૌખિક સ્વરૂપે રજૂઆત)

સંદર્ભ સૂચિ

1. Anderson, R.C. (1984). Rle of the reader's Schema in comprehension, learning and memory.
2. Grellet, F. (1981). Developing reading skills: A practical guide to reading comprehension exercise. Cambridge University Press.
3. GOI. (1986). National policy of Education. GOI
4. તોતો ચાન, (અનુવાદ – રમણ સોની), નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ
5. પટેલ, મોતીભાઈ (૨૦૦૪), વિચાર અભિવ્યક્તિનું શિક્ષણ, અહમદાબાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 1.1	ગુજરાતી પદ્ધતિ Gujarati Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – માતૃભાષા શિક્ષક તરીકે કાર્ય કરવાની સજ્જતા મેળવે. – વર્તમાન સમયમાં માતૃભાષા શિક્ષણમાં જોવા મળતી ખામીઓ જાણે. – માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવવા માટેના ઉપાયો સમજે. – વિવિધ કક્ષાએ માતૃભાષા શિક્ષણના હેતુઓ જાણે. – માતૃભાષાનું શિક્ષણકાર્ય કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજે. – માતૃભાષા વિકાસનાં મૂળભૂત કૌશલ્યો અને તેનો વિકાસ કરવાની વિગતો સમજે. – માતૃભાષાના શિક્ષણકાર્યની વિભિન્ન પદ્ધતિઓનું સ્વરૂપ અને લાભાલાભ સમજે.
----------------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	પાઠ આયોજન		25%
	1.1 માઈક્રોટીચિંગની સંકલ્પના, અગત્ય, સોપાનો 1.2 કૌશલ્ય પરિચય – વિષયાભિમુખ – ઉદાહરણ – પ્રશ્નપ્રવાહિતા – સ્પષ્ટીકરણ – શ્યામ ફલક કાર્ય 1.3 સેતુપાઠનો અર્થ, મહત્ત્વ 1.4 માઈક્રોટીચિંગ અને સેતુપાઠનો તફાવત 1.5 સેમ્યુલેશન અર્થ 1.6 માતૃભાષા શિક્ષણનો અર્થ 1.7 માતૃભાષા શિક્ષણનું મહત્ત્વ – પ્રત્યાયનના માધ્યમ તરીકે – અભિવ્યક્તિના માધ્યમ તરીકે – શિક્ષણના માધ્યમ તરીકે	<ul style="list-style-type: none"> – જૂથચર્ચા – વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય 	

2	માતૃભાષા શિક્ષણના હેતુઓ		25%
	2.1 સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓનો અર્થ અને તફાવત 2.2 હેતુઓનું સ્તરીકરણ જ્ઞાનપ્રાપ્તિ, અર્થગ્રહણ, ઉપયોગન, અભિવ્યક્તિ અને રસાસ્વાદ 2.3 બ્લૂમના આધારે હેતુઓનું વર્ગીકરણ 2.4 માધ્યમિક શિક્ષણના વિશિષ્ટ હેતુની રચના	– વ્યાખ્યાન – કાર્યશાળા – સ્વાધ્યાય	
3	માતૃભાષાનાં મૂળભૂત કૌશલ્યો		25%
	3.1 શ્રવણ, કથન, વાંચન, લેખનની સંકલ્પના અને વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ 3.2 માતૃભાષા શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ : સંકલ્પના અને મહત્ત્વ – આદર્શ વાંચન – કાવ્ય પઠન – પ્રશ્નોત્તરી – નાટયીકરણ	– વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય – જૂથ ચર્ચા	
4	માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિઓ		25%
	4.1 આગમન અને નિગમન 4.2 પ્રકલ્પ 4.3 નિદર્શન પદ્ધતિ 4.4 વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ	– વ્યાખ્યાન – જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – પ્રકલ્પ	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

નોંધ : પ્રશિક્ષણાર્થીએ અધ્યાપક દ્વારા સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય વ્યક્તિગત/જૂથમાં કરવાનું રહેશે.

- 1 એવોર્ડ વિજેતા માતૃભાષા શિક્ષકની મુલાકાત લઈ તેની લાક્ષણિકતાઓ સંદર્ભે દર્શ્ય/શ્રાવ્ય અહેવાલ તૈયાર કરવો
- 2 નામાંકીત ભાષા શિક્ષકોની મુલાકાત લઈ અસરકારક ભાષા શિક્ષણ માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતનો ચાર્ટ / અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 3 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટયીકરણ / ગાન / પઠન કરી તેનું દર્શ્ય – શ્રાવ્ય મુદ્રણ કરવું
- 4 કોઈ એક સાહિત્યકાર સાથે મુલાકાત કરી દર્શ્ય – શ્રાવ્ય અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 5 માતૃભાષા સંબંધિત કોઈ કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ સિદ્ધ કરતો અહેવાલ લખવો.
- 6 માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી બની શકે તેવાં કોઈ એક શૈક્ષણિક સાધનનું નિર્માણ કરવું.
- 7 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કાવ્યોનાં ગાન/પઠનનું ઓડિયો / વીડિયો સંકલન તૈયાર કરવું.
- 8 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવા કોઈ એક એકમ માટે પાઠ આયોજન તૈયાર કરવું.
- 9 માતૃભાષા શિક્ષણમાં કોઈ એક પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી તેનાં શૈક્ષણિક અનુભવો વિશે તસવીરો સાથે મુદ્રિત અહેવાલ તૈયાર કરવું.
- 10 માતૃભાષા શિક્ષણની કોઈ એક પદ્ધતિઓના લાભાલાભ વિશે છણાવટ કરતી મુદ્રિત પુસ્તિકા તૈયાર કરે.
- 11 માતૃભાષાના મૂળભૂત કૌશલ્યોનો વિકાસ કરી શકે તેવા કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી તેનો શૈક્ષણિક દષ્ટિકોણથી તસવીર સાથે અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. જોશી, ક. (1972). ગુજરાતી અધ્યાપનના સાંપ્રત પ્રવાહો (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : બાલગોવિંદ
2. ત્રિવેદી, વિ. (2010). ગુજરાતીમાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : શબ્દલોક
3. દવે, જ. (1982). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). વલ્લભ વિદ્યાનગર : સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી
4. રાવલ, ન.વી. અને અન્ય (2007). માતૃભાષાનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નીરવ
5. વ્યાસ, યો. (1999). પ્રાથમિક શાળામાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : પાર્શ્વ
6. સોની, ર. અને પટેલ, મ.હ. (1978). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). ઈડર : લેખકો
7. *एप्रा, म.* (2011). *भाषा शिक्षण सिद्धांत और प्रविधि.* आगरा : केन्द्रिय हिन्दी संस्थान
8. *जैन, म.* (1966). *अन्य भाषा शिक्षण.* आगरा : हिन्दी प्रिन्टींग प्रेस
9. *श्रीवास्तव,* (1979). *भाषाशिक्षण, नई दिल्ली : द मेकमिलन कंपनी*

शिक्षण विद्याशाखा : भक्तकवि नरसिंह महेता युनिवर्सिटी – जूनागढ़
बी.एड. : द्विवर्षीय अभ्यासक्रम : सेमेस्टर – 1

प्रश्नपत्र क्रमांक : EC – 2.1	हिन्दी पद्धति Hindi Method	कुल गुण : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-------------------------------	--

उद्देश्य

प्रशिक्षणार्थी.....	<ul style="list-style-type: none"> - हिन्दी भाषा के विभिन्न गुणों को प्राप्त करें। - हिन्दी इकाई को ज्यादा रसप्रद बनाने का प्रयास करें। - हिन्दी भाषा शिक्षा के विभिन्न कौशल्य को प्राप्त करें। - हिन्दी भाषा शिक्षा के उद्देश्य समझें। - हिन्दी भाषा शिक्षा के प्रविधियाँ एवं प्रयुक्तियाँ जानें। - प्रशिक्षणार्थी राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा का महत्त्व समझें।
----------------------------	--

अंक क्रमांक	सैद्धांतिक कार्य	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया	गुणभार
१	पाठ नियोजन		25%
	१.१ माइकोपाठ – संकल्पना, महत्त्व, सोपान १.२ सिम्युलेशन – संकल्पना १.३ माइकोपाठ (सूक्ष्म अध्यापन) के कौशल्य (विषयाभिमुख, श्यामफलक, प्रश्न प्रवाहिता, सुदृढीकरण, उदाहरण, उत्तेजना परिवर्तन) १.४ सेतुपाठ – संकल्पना, महत्त्व	<ul style="list-style-type: none"> - निदर्शन - जुथचर्चा - स्वाध्याय - नाटक 	
२	हिन्दी भाषा शिक्षा के उद्देश्य		25%
	२.१ सामान्य उद्देश्य ज्ञानप्राप्ति, अर्थग्रहण, उपयोजन, अभिव्यक्ति, रसास्वाद २.२ विशिष्ट उद्देश्य २.३ गुजरात राज्य के कक्षा के पाठ्यक्रम में समाविष्ट हिन्दी शिक्षा के विशाल उद्देश्य - संतुलित प्रतिभा का विकास - राष्ट्रीय एकता एवम चारित्र्य निर्माण - सांस्कृतिक विरासत का परिचय एवं संवर्धन	<ul style="list-style-type: none"> - कार्यशाला - व्याख्यान - स्वाध्याय 	
३	अध्यापन पद्धतियाँ एवं प्रयुक्तियाँ		25%
	३.१ प्रत्यक्ष, परोक्ष, आगमन-निगमन, प्रकल्प ३.२ प्रश्नोत्तरी, गान, नाट्यीकरण, एवं संदर्भकथन	<ul style="list-style-type: none"> - नाटक - सभाचर्चा - उदाहरण 	

8	राष्ट्रभाषा की शिक्षा का महत्त्व		25%
	8.9 राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा का महत्त्व 8.10 राष्ट्रभाषा के विकास में अहिन्दी भाषी क्षेत्रों की समस्याएँ एवम् समाधान	- प्रकल्प - व्याख्यान - सभाचर्चा	

प्रायोगिक कार्य (कोई भेक)

- 1 हिन्दी भाषा के विभिन्न स्वरूपों के उदाहरण खोज कर लाए।
- 2 पाठ्यक्रम में निहित हिन्दी शिक्षा के उद्देश्य को प्रत्येक इकाई में से खोज कर नोंध तैयार करे।
- 3 राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा के विकास के लिए विभिन्न अभ्यास में सहभागी बने।

संदर्भ सूची

- 1 कृष्णविसिंग(2007). हिन्दी शिक्षण. जयपुर युनिवर्सिटी बुक हाउस
- 2 कौशिक.डी(1972) हिन्दी भाषा का शिक्षण. लुधियाना, शारदा ब्रधर्ष
- 3 गिरिराज औश्र नागर(1987) राष्ट्रभाषा की शिक्षा. बडोदा, आचार्य बुक डिपो
- 4 गुप्ता मनोरमा(1985). भाषा शिक्षक सिद्धांत और प्रविधि. आगरा : केन्द्रीय हिन्दी संस्थान
- 5 गुप्ता(2012). सीखने की विधियाँ दिल्ली कान्सेप्ट पब्लिशिंग प्रा. लि.
- 6 चक्रवर्ती(1994). भारत में द्रश्यश्राव्य तकनीकी कोलकता, सुजीन्द्र कुमार प्रकाशन.
- 7 चुतर्वेदी(2012). हिन्दी शिक्षण मेरठ. आर लाल बुक डिपो
- 8 जैन एम(1967). अन्य भाषा शिक्षण आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर
- 9 नामदार(2006). सफल हिन्दी शिक्षण. दिल्ली, पुष्पांजली प्रकाशन
- 10 निरंजन कुमार(1981). माध्यमिक विद्यालयों में हिन्दी शिक्षण. जयपुर, राज ग्रथ अकादमी.
- 11 पाण्डेय एवं रामकमल (2007). हिन्दी संरचना. मैसूर, पद्मा इंटरप्राईझ
- 12 पाण्डेय, रामकमल एवं रागिनी(2007). पाठ संकल्पना शिक्षण और नियोजन. मैसूर, पद्मा इंटरप्राईझ.
- 13 पाठक एवं त्यागी.(1994). सफल शिक्षण एक कला. आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर
- 14 योगेन्द्र(2006). हिन्दी भाषा शिक्षण आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर
- 15 राणा(2004). आधुनिक हिन्दी शिक्षण व्यवस्था, आगरा, हर्ष प्रकाशन
- 16 शर्मा(1994). भाषा 9-र की शिक्षण विधियाँ और पाठ नियोजन, आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC - 1.2	અંગ્રેજી પદ્ધતિ English Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

To enable Student teachers to...	<ul style="list-style-type: none"> - Understand nature and importance of English Language - Understand challenges in teaching English Language. - Define the educational objectives of teaching English in terms of behavioral outcomes - Understand the planning for teaching and apply it in classroom. - Develop an ability to acquire the basic skills of English Language. - Understand the methods of language teaching and put them to use in real classroom situations.
----------------------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	Importance of English & Basic Language Skills		25%
	1.1 Importance of English Teaching & State Policies 1.2 Teaching Basic Language Skills : LSRW (Listening, Speaking, Reading and Writing) 1.3 Skills of English Teacher	<ul style="list-style-type: none"> - Group Discussion and Presentation - Assignment 	
2	Objective and Lesson Planning		25%
	2.1 Aims 2.2 Objectives 2.3 Microteaching 2.3.1 Concepts 2.3.2. Skills : Motivation, Question fluency, illustration, B. B. Work 2.4 Bridge Lesson Planning	<ul style="list-style-type: none"> - Workshop - Peer learning and Classroom teaching 	
3	Methods and Approaches in ELT		25%
	(relevant features, Principles, advantages and disadvantages of the following) 3.1 Grammar Translation Method 3.2 Direct Method 3.3 Structural Approach 3.4 Functional Approach	<ul style="list-style-type: none"> - Critical Analysis - Group Discussion 	

4	Communicative English Language Teaching and Instructional Material		25%
	4.1 Concept and Principles of Communicative Language Teaching 4.2 Differences between traditional approach and communicative approach 4.3 Group Method Techniques in CLT (Simulation, Role-play, language games, Group work, Pair work, activities) 4.4 Use and importance of following Instructional Material (1) Match Stick drawing (2) Pictures (3) Charts (4) Flash Cards	- Seminar - Self Learning - Group Discussion	

Practical Work (Any One)

1	Preparing task based plan for teaching English.
2	Preparing Communicative game.
3	Preparing a teaching aid for English Language Teaching along with Power Point Presentation (PPT)
4	Preparing a report on resourceful website for teaching English (www.britishcouncil.org , www.emsenglish.com etc.)

REFERENCES

1.	Shrivastava, A. K. English Language Teaching : Methods, Tools & Techniques (2005, 1 st Ed.) Book enclave, Jaipur (India).
2.	Laurence. James C. Changing Role of Teachers in Education : (2007) Rajat Publication, New Delhi.
3.	Eastwood, John. (2004). Oxford Practice Grammar with answers. New York.
4.	Yadav, R.N.S. Teaching of English : (2002) Abhishek Publications, Chandigarh.
5.	Dash, Neena & Dash, M. Teaching English As An Additional Language : (2007), ATLANTIC Publishers, New Delhi.
6.	Leech, Geoffrey & Svartvik, Jan. (2002). A Communicative Grammar of English. Delhi Pearson Education (Singapore) Pvt. Ltd.
7.	Natraj, S. (2005) Developing Communication Skills. A Handbook for Teachers & Learners of English, Vallabh Vidyanagar : Charutar Vidya Mandal
8.	Natraj, S. (2006) Learning to Teach. Vallabh Vidyanagar : Charutar Vidya Mandal.
9.	Palmar, Richard. (2003) The Good Grammar Guide. New York : Routledge Taylor & Francis Group
10.	Indian Institute of Publishing. (2004). 100 English Competency Tests. Chennai : Vijay Nocile Imprints Pvt. Ltd.

11. Krishnaswamy, N. (2000). Teaching English Grammar : a Modern guide to an interactive approach, Chennai : T. R. Publications.
12. Mishra, R. C. Lesson Planning: (2007) A.P.H Publishing Corporation, New Delhi.
13. Sasikuar, V & Dhamija, P. V.(2003) Spoken English: Self-learning Guide to Conversation Practice. New Delhi : Tata McGraw-Hill Publishing Company Limited.
14. Tickoo, M. L. (2003). Teaching and Learning English : a sourcebook for Teacher and Teacher-Trainers. New Delhi : Orient Longman Private Limited.
15. Wren, P.C. & Martin, H.(2003) High School English Grammar & Composition. New Delhi : S. Chand & Company Ltd. 2003

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 2.2	સંસ્કૃત પદ્ધતિ Sanskrit Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – સંસ્કૃત વિષયના વિવિધ કૌશલ્યોની સમજ કેળવે. – આદર્શ સંસ્કૃત શિક્ષકના લક્ષણો અને કર્તવ્યની સમજ મેળવે. – સંસ્કૃત શિક્ષણમાં આવતી મુશ્કેલીઓનો ખ્યાલ મેળવે. – સંસ્કૃત વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી એવી સહાયક પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય મેળવે. – સંસ્કૃત સંદર્ભ મૂલ્યાંકનની વિભાવના સમજે. – આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચનાનું કૌશલ્ય મેળવે. – સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	સંસ્કૃત ભાષાનું સાંસ્કૃતિ અને સાહિત્યિક મૂલ્ય		25%
	1.1 ભારતીય જીવન પદ્ધતિ પર સંસ્કૃત ભાષાનો પ્રભાવ (રીતરિવાજો, પરંપરા અને મૂલ્યોના સંદર્ભમાં) 1.2 ભારતીય ભાષાઓના વિકાસમાં સંસ્કૃતનું પ્રદાન 1.3 સંસ્કૃત ભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવવાના ઉપાયો 1.3.1 આદર્શ વાંચનના લક્ષણો 1.3.2 વાંચન, લેખન અને ઉચ્ચારણ દોષો તેમજ નિવારવાના ઉપાયો 1.4 સુભાષિતોનું મહત્ત્વ	– જૂથચર્ચા – સેમિનાર – વ્યાખ્યાન	
2	માઈક્રોપાઠ આયોજન		25%
	2.1 પ્રસ્તાવના, સંકલ્પના, અગત્ય, મર્યાદા 2.2 માઈક્રોટીચિંગના કૌશલ્યનો પરિચય (વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સુદૃઢિકરણ, કા.પા. કાર્ય, ઉદાહરણ, સ્પષ્ટીકરણ, ઉત્તેજના, પરિવર્તન કૌશલ્યો) 2.3 સેતુપાઠ સંકલ્પના, અગત્ય, સોપાનો (આયોજનના સંદર્ભમાં) 2.4 માઈક્રોપાઠ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત	– જૂથચર્ચા – સેમિનાર – સ્વાધ્યાય	

3	સંસ્કૃત શિક્ષણના હેતુઓ		25%
	3.1 પ્રાચીન હેતુઓ 3.2 અર્વાચીન હેતુઓ 3.2.1 સામાન્ય હેતુઓ 3.2.2 વિશિષ્ટ હેતુઓ (જ્ઞાન, અર્થગ્રહણ/સમજ, અભિવ્યક્તિ રસાસ્વાદ, ઉપયોજન)	– જૂથચર્યા – વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય	
4	સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિ અને પ્રયુક્તિ અને શૈક્ષણિક સાધનો		25%
	4.1 1 પ્રત્યક્ષ 2 અનુવાદ 3 પ્રત્યક્ષ અને અનુવાદ પદ્ધતિની તુલના 4 આગમન – નિગમન પદ્ધતિ 5 પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ (રચના અને સોપાનો 6 વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ 4.2 શૈક્ષણિક સાધનોનું નિર્માણ અને ઉપયોગ 4.2.1 શૈક્ષણિક સાધનોનું વર્ગીકરણ 4.2.2 નીચેના શૈક્ષણિક સાધનોનું નિર્માણ અને ઉપયોગ (1) ચાર્ટસ (2) શ્રુતિકૃતિ (3) ફ્લેનલકટસ બોર્ડ 4.2.3 નીચેના સાધનોનો માત્ર પરિચય (1) ટેપરેકોર્ડર (2) રેડિયો (3) ટી.વી. (4) કમ્પ્યુટર (5) શિક્ષકની હાથપોથી (6) શબ્દકોશ (7) સ્માર્ટ ક્લાસરૂમ	– મૂલાકાત – સ્વ અધ્યયન – અભ્યાસ નોંધ	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન જે તે સંસ્થામાં સંસ્કૃત વાંચન અને લેખન શિબિરનું આયોજન તેમજ અહેવાલની રજૂઆત.
- 2 સંસ્કૃત સાહિત્યના વિવિધ સ્વરૂપોને વ્યાખ્યાયિત કરતો ચાર્ટ તૈયાર કરે.
- 3 ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન જે તે સંસ્થાના સંસ્કૃત કથન કૌશલ્યની સિદ્ધિમાં ઉપયોગી વાક્યો, શબ્દો, શ્લોકો, સૂક્તિઓ અને સુભાષિતો સંદર્ભિત પ્રદર્શનનું આયોજન કરી અહેવાલ રજૂ કરે.
- 4 માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે જિલ્લા અને રાજ્ય સ્તરે સંસ્કૃત પ્રતિયોગિતાનું આયોજન કરવા માટે કાર્ય આયોજનનું પ્રસ્તાવ બનાવે.
- 5 ધોરણ 6, 7, 8, 9 અને 10 માંથી કોઈપણ એક સૂચિત પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષા કરી અહેવાલ પ્રસ્તુત કરે.
- 6 સ્થાનિક કક્ષાએ સંસ્કૃત સાથે સંકળાયેલી સંસ્થાની મુલાકાત લઈ તેની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
7. ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીને આધારે આદર્શ પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરે.

संदर्भ सूचि

1. *मितल, एस.* (2013). *संस्कृत शिक्षण, मेरठ. आर. आर. लाल बुक डिपोबेगम ब्रिज रोड.*
2. *सेनी, एस.* (2007). *संस्कृत शिक्षण, जयपुर-३, यूनिवर्सिटी बुक हाउस(प्रा.) लि. 79, चौडा रास्ता.*
3. *सफाया, आर.* (1990). *संस्कृत शिक्षण, चण्डीगढ. हरियाणा साहित्य अकादमी.*
4. *शर्मा, पी.* (2006). *संस्कृत शिक्षण, जयपुर, आस्था प्रकाशन.*
5. *आकुवाला, सी.के.* (1956). *संस्कृत अभिनव अध्यापन, अमदावाढ. भारत प्रकाशन*
6. *आकुवाला, सी.के.* (1966). *संस्कृत शिक्षणनी डेन्डुडुक, अमदावाढ. अनडा प्रकाशन*
7. *दे, जे.के., भोगायता, सी., अल्यंकर, अेस., योटाखिया, अेम. नकुम, जी. अने व्यास, बी.* (2004). *संस्कृत अध्यापन. परिशीलन, अमदावाढ, बी.अेस.शाडु प्रकाशन*
8. *शर्मा, आर. एवं जैन, ए.* (2005). *संस्कृत शिक्षण, जयपुर, अविष्कार पब्लिशर्स*
9. *पाडेय, आर.* (2022). *संस्कृत शिक्षण, आगरा-र, विनोद पुस्तक मन्दिर ।*
10. *Apte D.G., (N.A.) Teaching of Sanskrit, Bombay: Padma Publications.*
Sharma, T.C. (2002), modern method of language teaching, Published by Sarup sons.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 1.3	ગણિત પદ્ધતિ Mathematics Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – ગણિત શિક્ષણની સંકલ્પનાઓ અને મહત્વથી પરિચિત થાય. – ગણિત પાઠ્યપુસ્તકો, અભ્યાસક્રમો અને આયોજનને સમજે. – ગણિતમાં શિક્ષણ પદ્ધતિઓનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે. – ગણિતના શૈક્ષણિક સાધનો અને સંદર્ભ સાહિત્યની જાણકારી મેળવે. – ગણિત શિક્ષક તરીકે ગણિતની વિવિધ અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયાઓ (પ્રવૃત્તિઓ) જાણે.
---------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	ગણિત શિક્ષણનાં મૂલ્યો અને ગણિત શાસ્ત્રીઓ		25%
	1.1 ગણિત શિક્ષણનાં મૂલ્યો – સાંસ્કૃતિક મૂલ્યો – નિયામક મૂલ્યો – ઉપયોગિતા મૂલ્યો 1.2 ભારતીય ગણિત શાસ્ત્રીઓનું ગણિતમાં પ્રદાન – ભાસ્કરાચાર્ય – ૨ – પી.સી.વૈદ્ય (ગુજરાત) – રામાનુજન 1.3 અન્ય ગણિત શાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન – પાયથાગોરસ	– જૂથ ચર્ચા – સેમિનાર – સ્વાધ્યાય	
2	માઈક્રોટીચિંગ : સંકલ્પના, આયોજનની રૂપરેખા		25%
	2.1 વિધ્યાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સુદ્રઢીકરણ અને શ્યામફલક 2.2 વિશિષ્ટ હેતુઓની સંરચના : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય	– જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
3	સેતુપાઠ		25%
	3.1 સેતુપાઠ સંદર્ભે વિષયવસ્તુ પૃથ્થકરણ અને આવશ્યકતા 3.2 અભિગમો (સંકલ્પના, લાભાલાભ, ઉદાહરણ) આગમન નિગમન અને પૃથ્થકરણ સંયોગીકરણ	– જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	

4	ગણિત શિક્ષણના શૈક્ષણિક ઉપકરણો		25%
4.1	LCD, પ્રોજેક્ટર, ઈન્ટરનેટ (અગત્ય અને મર્યાદા)	– મુલાકાત	
4.2	ગણિત ગમ્મતની ચાર પ્રવૃત્તિ (ધોરણ ૬ થી ૧૦ના સંદર્ભે)	– ચર્ચા સભા	
4.3	ચાર્ટ્સ, આકૃતિ, મોડેલ, જીઓ બોર્ડ	– સેમિનાર	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 ધોરણ – 8ના ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 2 ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાની મુલાકાત લઈ પ્રયોગશાળામાં ગણિતની સાધન સામગ્રી, તેની સગવડો અને જાળવણી સંબંધી સર્વેક્ષણ કરી ચિત્રો સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 3 કોઈ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની કલીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું.
- 4 કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓની ગણિત નોટબુકનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
- 5 શાળાના વિદ્યાર્થીઓમાં ગણિતના કોઈ એક પ્રકરણની પાચારૂપ સંકલ્પનાઓની સમજણ તપાસવી.
- 6 અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ ગણિતશાસ્ત્રીઓ વિશેની નોંધ તૈયાર કરવી.
7. ગણિત સંબંધિત શિક્ષણ પાઠને કેન્દ્રમાં રાખી એક શૈક્ષણિક સાધન નિર્માણ કરવું અને તેનો (પાઠમાં) ઉપયોગ કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Devis Robert, B. Learning Mathematics.
2. Marjoran, D.T.E. (1974). Teaching Mathematics. London : Heinemann Education Books Ltd.
3. Sobel, Max and Maletsky (2nd Ed. 2008) Teaching Mathematics. New Jercey : Prentice Hall.
4. Wadhawa, Shalini (2000). Modern of Teaching. New Delhi : Sarup and sons, Ansari Road Dariya Gunj.
5. રાવત, એમ.એસ. (6th Ed. 1971). ગણિત શિક્ષણ. આગરા : વિનોદ પુસ્તક મંદિર.
6. સિંઘ, યોગેશકુમાર ઓર અર્ચનેશ શર્મા (2003). ગણિત શિક્ષણ-આધુનિક પદ્ધતિઓ. નઈ દિલ્હી :
7. એ.પી.એચ. પબ્લિસિંગ કોર્પોરેશન.
8. ઓઝા, અને અંતાણી. ગણિત બિરબલ રાજકોટ : પ્રવણી પુસ્તક ભંડાર.
9. જોશી, સેજપાલ, પરિખ, પટેલ અને નંદાણી. ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશિલન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ. પ્રકાશન.
10. ભટ્ટ, પી.આર. ગણિતશાસ્ત્ર અધ્યાપન પદ્ધતિ (મોડ્યુલ, ભાગ-1, 2) અમદાવાદ : આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી.

11. રાવલ, પટેલ અને પટેલ, (2009-10) ગણિતનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નિરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 2.3	વિજ્ઞાન પદ્ધતિ Science Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – જીવનમાં વિજ્ઞાનનું સ્થાન અને મહત્ત્વ સમજે. – ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ વિજ્ઞાન શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજે. – ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાના વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમનો પરિચય મેળવે. – વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને સંરચનાત્મક અભિગમ જાણે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. – વિજ્ઞાન વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા અંગે સમજણ અને કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે. – વિજ્ઞાનના વિવિધ એકમોને અનુરૂપ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.
---------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	વિજ્ઞાનનું અધ્યયન અને તેનો વ્યાપ		25%
	1.1 વિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા અને તેનો અર્થ	– જૂથ ચર્ચા	
	1.2 માનવ જીવન સંદર્ભે વિજ્ઞાનની આવશ્યકતા	– સેમિનાર	
	1.3 વિજ્ઞાન શિક્ષણના કૌશલ્યો	– નિરીક્ષિત	
	1.4 વૈજ્ઞાનિકોનું પ્રદાન	અભ્યાસ	
	1.4.1 ડો. વિક્રમ સારાભાઈ	– સ્વાધ્યાય	
	1.4.2 ડો. એ.પી.જે. અબ્દુલ કલામ		
	1.4.3 આલ્બર્ટ આઈસ્ટાઈન		
	1.4.4 થોમસ આલ્વા એડિસન		
	1.5 અનુબંધ : સંકલ્પના અને સ્વરૂપ : આંતર શાખાકીય અનુબંધ		

2	માઈક્રોટીચિંગ અને હેતુઓ		25%
	2.1 માઈક્રોટીચિંગની સંકલ્પના અને અગત્ય 2.2 કૌશલ્યોનો પરિચય : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, શ્યામફલક કાર્ય, ઉદાહરણ, સુદઢીકરણ અને સ્પષ્ટીકરણ 2.3 વિજ્ઞાન શિક્ષણના ઉદ્દેશો અને હેતુઓ : અર્થ અને તુલના 2.4 હેતુઓની સંરચના : – સામાન્ય હેતુઓ : સંકલ્પના – વિશિષ્ટ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમાજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય	– જૂથ ચર્ચા – સેમિનાર – સ્વાધ્યાય	
3	પાઠ આયોજનનો વિકાસ અને અભિગમ		25%
	3.1 સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય 3.2 સેતુપાઠનું આયોજન 3.3 અભિગમો : આગમન – નિગમન, સમસ્યા ઉકેલ (ઉદાહરણ સાથે સમજૂતી અને લાભલાભ)	– જૂથ ચર્ચા – ચર્ચા સભા – સેમિનાર	
4	વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સાધનો		25%
	(સાધનો : અગત્ય અને મર્યાદા) 4.1 દ્રશ્ય સાધનો : ચાર્ટસ અને મોડેલ 4.2 પ્રક્ષેપિત સાધનો : OHP અને LCD પ્રોજેક્ટર 4.3 દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો : TV અને કમ્પ્યુટર	– મુલાકાત – અભ્યાસ નોંધ – સ્વ અધ્યયન	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	વિજ્ઞાનના પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
2	ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાની પ્રયોગશાળાની મુલાકાત લઈ તેની સગવડો અને જાળવણી સંબંધી સર્વેક્ષણ કરી ચિત્રો સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો.
3	કોઈ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યુબ પરની કલીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું.
4	કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓની પ્રયોગનોંધપોથીનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
5	શાળાના વિદ્યાર્થીઓમાં વિજ્ઞાનના કોઈ એક પ્રકરણની પાયારૂપ સંકલ્પનાઓની સમજણ તપાસવી.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta D.N. (1st Ed. 2004). Effective Teaching Techniques. Jaipur : Avavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta.

2. Maitra Krishna (1st Ed. 1991), Teaching of Physics. New Delhi : Discovery Publishing House.
3. Murry, John, Teaching Science at the secondary stage. London : A.S.E. Publication, 50 Albemarle street.
4. कुलश्रेष्ठ, एस. पी., जीव विज्ञान शिक्षण. मेरठ : लायन बुक डिपो.
5. त्रिपाठी मधुसुदन (1st Ed. 2007). शिक्षण तकनिकी और प्रबंध. नई दिल्ली : ओमेगा प्रकाशन, आभारी रोड, दरिया गंज.
6. पान्डे शशि किरन, विज्ञान शिक्षण, नई दिल्ली : वाणी प्रकाशन दरियागंज.
7. रावत डी.एस.(6th Ed. 1971). विज्ञान शिक्षण, आगरा : विनोद पुस्तक मंदीर.
8. जोषी, अेय., विभिया, के., शाड, भी., शाड, अेय., लडुया, अेन. (त्रीजी आवृत्ति), (2004) विज्ञान अध्यापननुं परिशीलन. अमदावाद : बी.अेस.शाड प्रकाशन
9. पटेल, वी.जी. (प्रथम आवृत्ति, 1993), विज्ञान शिक्षणनो नूतन अभिगम. सुरत : साहित्य संकुल

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 1.4	સામાજિક વિજ્ઞાન પદ્ધતિ Social Science Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – સમાજ વિશેની માહિતી કેળવે. – સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની સંકલ્પના વિશે સમજે. – સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણનાં ધ્યેયો સમજે. – માઈક્રોટીચિંગના ફાયદાઓ વિશે સમજે. – વિવિધ કૌશલ્યોનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ સમજે. – શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગને સમજે. – શિક્ષણમાં વિવિધ સાધનોનાં ઉપયોગીતાની વિચારણા કેળવે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણનો અર્થ, સંકલ્પના, હેતુઓ, ધ્યેયો		25%
	1.1 અર્થ, સંકલ્પના, જરૂરિયાત, મહત્ત્વ 1.2 વર્ગ શિક્ષણના હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય 1.3 સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણનાં ધ્યેયો – સાંસ્કૃતિક વારસાની સમજ – રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજનો વિકાસ – ઉત્તમ નાગરિકતાનું ધ્યેય – સામાજિક ચારિત્ર્ય નિર્માણનું ધ્યેય – વ્યાવહારિક ઉપયોગિતાનું ધ્યેય.	– વ્યાખ્યાન – ચર્ચા – પ્રોજેક્ટ	
2	પાઠ આયોજન		25%
	2.1 માઈક્રોટીચિંગનો અર્થ અને સંકલ્પના, ઉપયોગિતા 2.2 કૌશલ્ય : વિષયાભિમુખ કૌશલ્ય, કા.પા.કાર્ય, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સુ ઠીકરણ, ઉદાહરણ, સ્પષ્ટીકરણ, ઉત્તેજના પરિવર્તન, 2.3 સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય 2.4 સેતુપાઠ આયોજન 2.5 માઈક્રોટીચિંગ અને સેતુપાઠની તુલના	– પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	

3	શૈક્ષણિક પ્રવિધિઓ અને પદ્ધતિઓ		25%
	3.1 આધાર પદ્ધતિ 3.2 જીવનવૃતાંત પદ્ધતિ 3.3 નમૂના અભ્યાસ પદ્ધતિ 3.4 પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ 3.5 સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ 3.6 પ્રવાસ પદ્ધતિ	– પ્રોજેક્ટ – વ્યાખ્યાન – જુથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
4	શૈક્ષણિક ઉપકરણ (પસંદગી, ઉપયોગિતા, મહત્ત્વ)		25%
	4.1 સામાજિક વિજ્ઞાનનાં શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક સાધનનું મહત્ત્વ 4.2 શૈક્ષણિક સાધન તરીકે પાઠ્યપુસ્તકનો સામાજિક વિજ્ઞાનના શિક્ષણમાં ઉપયોગ 4.3 નકશા, ચાર્ટ, નમૂનાઓ, સિકકાઓ, સમયરેખા, પૃથ્વીનો ગોળો 4.4 બુલેટિન બોર્ડ, સ્લાઈડ, વર્તમાનપત્રો, મેગેઝિન	– જુથ ચર્ચા – નિદર્શન	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 સામાજિક વિજ્ઞાનના પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 2 ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાના સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડની મુલાકાત લઈ તેની સગવડો અને જાળવણી સંબંધી સર્વેક્ષણ કરી ચિત્રો સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 3 કોઈ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની ક્લીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું.
- 4 કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓની નકશાપોથીની નોંધનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
- 5 શાળાના વિદ્યાર્થીઓમાં સામાજિક વિજ્ઞાનના કોઈ એક પ્રકરણની પાયારૂપ સંકલ્પનાઓની સમજણ તપાસવી.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta D.N. (2004). Effective Teaching Techniques. Jaipur : Avavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta.
2. ત્રિપાઠી, મધુસુદન. (2007) શિક્ષણ તકનિકી ઝૌર પ્રબંધ. નર્ડ દિલ્લી : ઝોમેગા પ્રકાશન, આશ્ચારી રોડ, દરિયા ગંજ.
3. કાઠીઆ, એમ. (1986). નાટયીકરણ દ્વારા વર્ગ-શિક્ષણ. મોડાસા : શ્રી બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન.
4. દવે, જયેન્દ્ર અને અન્ય (ત્રીજી આવૃત્તિ) (2004) અધ્યયન અને અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
5. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ (પાંચમી આવૃત્તિ 2009) સમાજવિજ્ઞાનું અભિનવ અધ્યયન. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન.
6. પંડયા, પ્રતાપરાય અને અન્ય (2007) સામાજિકવિદ્યાનું આદર્શ અધ્યાપન. અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 2.4	અર્થશાસ્ત્ર પદ્ધતિ Economics Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	--	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – અર્થશાસ્ત્રના મહત્ત્વને સમજે. – અર્થવ્યવસ્થાના લક્ષણો સમજે. – અર્થશાસ્ત્રના જુદા જુદા ધ્યેયો સમજે. – રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક સમસ્યાઓની સમજ કેળવે. – શિક્ષણમાં માર્કેટીયિંગના મહત્ત્વને સમજે. – અધ્યાપનમાં જુદી જુદી પદ્ધતિઓના મહત્ત્વને સમજે. – અધ્યાપનમાં જુદા જુદા શૈક્ષણિક સાધનોના મહત્ત્વને સમજે.
----------------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનનું મહત્ત્વ, ધ્યેયો અને હેતુઓ		25%
	1.1 મહત્ત્વ : વ્યક્તિના જીવનમાં, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય અર્થકરણમાં, આર્થિક સમસ્યાના સંદર્ભમાં	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય 	
	1.2 ધ્યેયો		
	1.3 હેતુઓ : જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય		
2	પાઠ આયોજન		25%
	2.1 માર્કેટીયિંગ કોશલ્યો : કા.પા.કાર્ય, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સુદઢીકરણ, ઉદાહરણ, વિષયાભિમુખ, ઉત્તેજના પરિવર્તન, સ્પષ્ટીકરણ	<ul style="list-style-type: none"> – વ્યાખ્યા – ચર્ચા – ટીમ ટીયિંગ 	
	2.2 સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય, સોપાન, આયોજન		
	2.3 માર્કેટીયિંગ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત		
3	અર્થશાસ્ત્ર અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ, પ્રયુક્તિઓ		25%
	3.1 ક્ષેત્રકાર્ય	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – પ્રોજેક્ટ – જૂથ ચર્ચા 	
	3.2 કથન પદ્ધતિ		
	3.3 પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ		
	3.4 સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ		

4	અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક સાધનો, મહત્ત્વ, ઉપયોગ		25%
4.1	ચાર્ટ્સ, ગ્રાફ, ચિત્રો, ટેબલેટ, પ્રોજેક્ટર (LCD)	– પરિસંવાદ	
4.2	પાઠ્યપુસ્તક, સામયિકો, વર્તમાનપત્રો, દસ્તાવેજી પત્રક	– જુથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
4.3	ટેલિવિઝન, રેડિયો, ઓવર હેડ પ્રોજેક્ટર		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	Market survey, market study
2	Organizing student "Bank" in the school with permission

સંદર્ભ સૂચિ

1.	Dr. Shashtri J. and Others. Adhyayan – Adhyayan Prauctioane shaikshnik Mapan ane Mulyacan.
2.	Patel Vinubhai. Econoics nu Adhyapan. Anand Book Depo, Ahmedabad.
3.	Parikh Ghanshyam, Arthshastra Shikshan Padhatti, Navdeep, Prakashan Gruh, Ahmedabad.
4.	Tyagi Gurucharandas. Arthshastra Shikshan, Vinod Pustak Mandir, Agra.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 1.5	નામાના મૂળતત્ત્વો પદ્ધતિ Accountancy Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	--	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના વિષયના ધ્યેયો સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના વિષયના હેતુઓ સમજે. – અધ્યાપન કાર્યમાં શિક્ષણનું આયોજન વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણની પદ્ધતિ વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણના અભિગમો વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણના સાધનો વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણના સંદર્ભ વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણના ઉપયોજનને સમજે.
----------------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણના ધ્યેયો અને હેતુઓ		25%
	1.1 નામાનાં મૂળતત્ત્વો – અર્થ, ઇતિહાસ, કાર્યક્ષેત્ર અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ તેના અધ્યાપનનું મહત્ત્વ (ભારતમાં નામું વિષયના શિક્ષણનો વિકાસ 1.2 ધ્યેયો અને હેતુઓ – સંકલ્પના, સામાન્ય હેતુઓ વિશિષ્ટ હેતુઓ (અપેક્ષિત વર્તન – પરિવર્તનના સંદર્ભે સ્પષ્ટીકરણો) જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય	– જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
2	પાઠ આયોજન		25%
	2.1 માઈક્રોટીચિંગ (સંકલ્પના, મહત્ત્વ, સોપાન, આયોજન) કૌશલ્યો : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા.કાર્ય, સુદઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ અને ઉત્તેજના પરિવર્તન 2.2 સેતુપાઠ (સંકલ્પના, અગત્ય અને આયોજનના સોપાન) 2.3 માઈક્રોપાઠ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત	– જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – નિદર્શન	

3	નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણની પદ્ધતિઓ – અભિગમો		25%
	3.1 પદ્ધતિઓ : સંકલ્પના, લાભાલાભ વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ 3.2 અભિગમ : સંકલ્પના, લાભાલાભ, વર્ગવિનિયોગ આગમન – નિગમન પૃથકકરણ – સંયોગીકરણ	– જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – નિદર્શન	
4	નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણના સાધનો		25%
	4.1 સાધનો : ચાર્ટ્સ, ચિત્રો, ટી.વી, પ્રોજેક્ટર (LCD), લેપટોપ 4.2 સંદર્ભો : સંદર્ભ પુસ્તકો, સામયિકો, વર્તમાનપત્રો		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	Visit a business unit and financial unit understand how to write accounts
2	prepare ms power point presentation on any topic of std. 11/12 accountancy

સંદર્ભ સૂચિ

1.	Lewis D. : Methods of Teaching Book Keeping, South Western Publishing Cincinnati, 1995.
2.	Pillei J. : Effective Teaching, Madhurai University, Madurai, 1985.
3.	Dhand : Techniques of Teaching. Ashish Publication, (Harry) New Delhi, 1990.
4.	Lay E.J.S. Encyclopedia of modern methods of teaching, Anmol Publishing Pvt. Ltd., New Delhi. 1990.
5.	Sharma, R.A. Technology of Teaching International Publishing House, Meerut, 1985
6.	Wittich, Walter Arno and Schuller, Charles Financias – Audio – Visual Materials – Their Nature and use, Harpe and Row Publisher, New Yourk, 1966.
7.	બી. આર. ચૌધરી અને અન્ય : નામાનાં મૂળતત્ત્વોનું અધ્યાપન, ધવલ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
8.	ડૉ. કે. જી. કાછિયા : નામાનાં મૂળતત્ત્વોની અધ્યાપન પદ્ધતિ, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી.
9.	પ્રા. મહેશ યાજ્ઞિક, વાણિજ્ય અધ્યાપનનું પરિશીલન, બી. એસ. શાહ.
10.	ડૉ. માલસિંહ ઝાલા તથા અન્ય પ્રકાશન
11.	પ્રા. મોહનભાઈ પ્રજાપતિ : નામાનાં મૂળતત્ત્વો ધોરણ-૧૧ માટે, બી. એસ. શાહ પ્રકાશન
12.	પ્રા. ટી. જે. રાણા : નામાનાં મૂળતત્ત્વો ધોરણ-૧૨ માટે, બી. એસ. શાહ એન્ડ સન્સ, અમદાવાદ
13.	પ્રા. વી. એસ. દલાલ : નામાનાં મૂળતત્ત્વો (ધોરણ ૧૧ અને ૧૨) સી. જમનાદાસ એન્ડ કું., અમદાવાદ
14.	પ્રા. મોહનભાઈ એસ. પ્રજાપતિ : વાણિજ્ય ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશીલન, બી. એસ. શાહ. પ્રકાશન, અમદાવાદ
15.	ડૉ. હરિશભાઈ તપોધન, પ્રા. ભગવાનભાઈ પટેલ : વાણિજ્ય ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશીલન
16.	પ્રા. મોહનભાઈ પ્રજાપતિ : બી. એમ. શાહ, અમદાવાદ

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 2.5	વાણિજ્ય વ્યવસ્થા પદ્ધતિ Org. of Com & Management Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	1	વાણિજ્ય વિષયના ધ્યેયો સમજે
	2	વાણિજ્ય વિષયના હેતુઓ સમજે
	3	અધ્યાપન કાર્યમાં શિક્ષણનું આયોજન સમજે
	4	વાણિજ્ય અધ્યાપન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ સમજે
	5	વાણિજ્ય શિક્ષણના અભિગમો વિશે સમજે
	6	વાણિજ્ય શિક્ષણના સાધનો વિશે સમજે
	7	વાણિજ્ય શિક્ષણના સંદર્ભ વિશે સમજે
	8	વાણિજ્ય શિક્ષણના મુલ્યને સમજે

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	વાણિજ્ય શિક્ષણનાં ધ્યેયો અને હેતુઓ		25%
	1.1 વાણિજ્યનો અર્થ, સંકલ્પના, વ્યાપ, કાર્યક્ષેત્ર 1.2 ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ વાણિજ્ય વિષયની જરૂરિયાત 1.3 વાણિજ્ય શિક્ષણના ઉદ્દેશો 1.4 સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ અપેક્ષિત વર્તન – પરિવર્તનના સંદર્ભમાં	– વ્યાખ્યાન – જૂથચર્ચા	
2	પાઠ આયોજન		25%
	2.1 – માર્કેટીંગ (સંકલ્પના, મહત્ત્વ, સોપાન, આયોજન) – કૌશલ્યો (વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, ફલક કાર્ય, સુદઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ અને ઉત્તેજના પરિવર્તન) 2.2 સેતુપાઠ : સંકલ્પના, સોપાન, આયોજન	– વ્યાખ્યાન – ઉદાહરણ – આગમન	

3	વાણિજ્ય શિક્ષણની પદ્ધતિઓ		25%
	3.1 વાણિજ્ય શિક્ષણની પદ્ધતિઓ : સંકલ્પના અને લાભાલાભ 1 વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ 2 પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ 3 પ્રદર્શન પદ્ધતિ 3.2 વાણિજ્ય શિક્ષણના અભિગમો 1 આગમન – નિગમન 2 પૃથ્થકરણ – સંયોગીકરણ	– વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય – જૂથચર્ચા – નિદર્શન	
4	વાણિજ્યના શિક્ષણના શૈક્ષણિક સાધનો અને સંદર્ભ પુસ્તકો		25%
	4.1 ટેલિકોન્ફરન્સ, વર્તમાનપત્ર, સામયિકો, સંગ્રહપોથી, વાણિજ્ય વિષયક દસ્તાવેજો (સંકલ્પના – મહત્ત્વ) 4.2 ચાર્ટ્સ, ટીવી, કમ્પ્યુટર, ઈન્ટરનેટ	– ચર્ચાસભા – વ્યાખ્યાન – નિદર્શન	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	વિઝીટ બેંક, કંપની, ભાગીદારી પેઢીની મુલાકાત.
2	કોર્મશીયલ યુનિટ અંગેનું એમ.એસ.પાવરપોઈન્ટ પ્રેઝન્ટેશન તૈયાર કરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1	ખાન, એમ.એસ. કોર્મસ એજ્યુકેશન, ન્યુ દિલ્હી, સ્ટ્રેલીંગ પબ્લિકેશન પ્રા. લિ.
2	સરિફ ખાન, મોહ. ધ ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, ન્યુ દિલ્હી, સ્ટ્રેલીંગ પબ્લિકેશન પ્રા. લિ.
3	ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, સીમા રાવ, અનોમલ પબ્લિકેશન, ન્યુ દિલ્હી.
4	ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, અ પ્રેક્ટિકલ એપ્રોચ, જે. સી. અગ્રવાલ, વિકાસ પબ્લિકેશન હાઉસ પ્રા. લિ., ન્યુ દિલ્હી.
5	ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, રેણુ ગુપ્તા, સિપ્રા પબ્લિકેશન, દિલ્હી,

વિષયવસ્તુ અભ્યાસક્રમ School Subject (SSC)

વિષય	સેમેસ્ટર - 1	સેમેસ્ટર - 2	સેમેસ્ટર - 4
ગુજરાતી	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 1 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 1 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી પાઠ 1 થી 12 પાઠ વ્યાકરણ પરિ. 1 મુજબ
હિન્દી	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 2 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 2 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી પાઠ 1 થી 12 પાઠ વ્યાકરણ પરિ. 2 મુજબ
સંસ્કૃત	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 3 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 3 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી પાઠ 1 થી 10 પાઠ વ્યાકરણ પરિ. 3 મુજબ
અંગ્રેજી	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 4 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 4 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી યુનિટ 1 થી 6 અને 1 અને 2 કાવ્ય વ્યાકરણ પરિ. 4 મુજબ
ગણિત	ધોરણ - 7 (સેમ-1) Ch - 5 સમાંતર રેખાઓ Ch - 6 બહુપટ્ટીઓ ધોરણ - 7 (સેમ-2) Ch - 1 ધાત ધાતાંક Ch - 2 સાદું વ્યાજ ધોરણ - 8 (સેમ-1) Ch - 2 સંમેય ધાતાંક Ch - 6 ચતુષ્કોણ ધોરણ - 8 (સેમ-2) Ch - 3 કામ અને મહેનતાણું Ch - 4 અવયવીકરણ-1	ધોરણ - 9 Ch - 1 ગણક્રિયા Ch - 3 બહુપટ્ટી Ch - 5 દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણ Ch - 11 સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ અને ત્રિકોણના ક્ષેત્રફળ Ch - 12 વર્તુળ Ch - 14 હેરોનનું સૂત્ર Ch - 15 પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ Ch - 16 આંકડાશાસ્ત્ર	ધોરણ - 10 Ch - 3 દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણ - યુગ્મ Ch - 4 દ્વિઘાત સમીકરણ Ch - 5 સમાંતર શ્રેણી Ch - 6 ત્રિકોણની સમરૂપતા Ch - 7 સમરૂપતા અને પાયથાગોરસ Ch - 9 ત્રિકોણમિતી Ch - 13 વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ
વિજ્ઞાન	ધોરણ - 7 (સેમ-1) Ch - 1 ચુંબકના ગુણધર્મો Ch - 7 ગતિ, બળ અને ઝડપ ધોરણ - 7 (સેમ-2) Ch - 7 તત્વ-સંયોજન-મિશ્રણ Ch - 12 પોષણશ્રેણી અને આહારકડી ધોરણ - ૮ (સેમ-૧) Ch - 3 આધુનિક ખેતી Ch - 5 ચેતાતંત્ર અને અંતઃસ્ત્રાવીગ્રંથિ ધોરણ - ૮ (સેમ-૨) Ch - 2 આણ્વિક રચના Ch - 5 પ્રજનનતંત્ર અને ઉત્સર્જનતંત્ર	ધોરણ - 9 ભાગ - 1 Ch - 3 ગુરુત્વાકર્ષણ બળ Ch - 5 પરમાણુ બંધારણ Ch - 8 પ્રાણીપેશી Ch - 9 આપણે શા માટે માંદા પડીએ છીએ ? ધોરણ - 9 ભાગ - 2 Ch - 2 તરંગગતિ અને ધ્વનિ Ch - 5 રાસાયણિક પ્રક્રિયા Ch - 7 સજીવોમાં વિવિધતા - ૨ Ch - 8 નૈસર્ગિક સંપત્તિ	ધોરણ - 11 Ch - 2 પ્રકાશ : પરાવર્તન અને વક્રિભવન Ch - 4 વિદ્યુત Ch - 6 ભ્રમ્માંડ Ch - 7 એસિડ બેઈઝ અને ક્ષાર Ch - 11 કાર્બનિક સંયોજન Ch - 13 સજીવોમાં વહન, પરિવહન અને ઉત્સર્જન Ch - 16 આનુવંશિકતા અને ઉત્ક્રાંતિ Ch - 18 નૈસર્ગિક સ્ત્રોતોની જાળવણી

સામાજીક વિજ્ઞાન	ઘોરણ - 7 સેમે. - 1 માંથી 1, 2, 4, 5, 6 સેમે. - 2 માંથી 1, 2, 4, 5, 9	ઘોરણ - 8 સેમે. - 1 માંથી 1, 2, 4, 5, 6 સેમે. - 2 માંથી 1, 2, 3, 5, 6	ઘોરણ - 9 પાઠ - 1, 2, 3, 5, 6, 13, 15, 16, 17, 18
નામાના મૂળત વો	ઘોરણ - 11 ભાગ - 1	ઘોરણ - 11 ભાગ - 2 પ્રકરણ - 1, 2, 3, 5, 8, 11	ઘોરણ - 12 ભાગ - 1 પ્રકરણ - 1,3 ભાગ - 2 પ્રકરણ - 1,4,5,6
અર્થશાસ્ત્ર	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 1 થી 5	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 6 થી 11	ઘોરણ - 12 પ્રકરણ - 1 થી 6
વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 1 થી 6	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 7 થી 11	ઘોરણ - 12 પ્રકરણ - 1 થી 7

નોંધ :

1. ઘોરણ - 7, 8, 9, 10, 11 અને 12નો અભ્યાસક્રમ એટલે પ્રત્યેકમાં સમગ્ર વર્ષનો બંને સેમેસ્ટર/ભાગનો અભ્યાસક્રમ સમજવો અને જ્યાં પ્રકરણનો ઉલ્લેખ કરેલ છે ત્યાં જે-તે પ્રકરણ જ ગણવા.
2. ભાષાનાં વિષયોમાં પરિશિષ્ટ મુજબનો વ્યાકરણનો સમાવેશ કરવો.
3. ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ - ગાંધીનગર દ્વારા અભ્યાસક્રમમાં ફેરફાર થતાં બી.એડ. સેલ્ફ સ્ટડી કોર્ષના અભ્યાસક્રમમાં ફેરફારને અવકાશ રહેશે.

પરિશિષ્ટ – ૧
ગુજરાતી વિષયવસ્તુ

✿ પ્રશ્નપત્ર – કુલ ગુણ – 35 = વિષયવસ્તુ – 25 ગુણ + લેખન તથા વ્યાકરણ – 10 ગુણ

નોંધ : પૂરક વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન

✿ સેમેસ્ટર – I

- સમાનાર્થી અને વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો
- જોડણી
- સંયોજકો
- શબ્દકોશ અનુસાર શબ્દનો ક્રમ
- વિરામચિહ્નો
- શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ
- સંજ્ઞા અને તેના પ્રકારો
- અર્થવિસ્તાર / વિચાર વિસ્તાર

✿ સેમેસ્ટર – II

- દ્વિવચક અને સ્વાનુકારી શબ્દો
- સર્વનામ અને તેના પ્રકારો
- વિશેષણ અને તેના પ્રકારો
- સમાસ અને તેના પ્રકારો
- મુદ્દા પરથી વાર્તાલેખન અને શીર્ષક

✿ સેમેસ્ટર – III

- રૂઢીપ્રયોગો અને કહેવતો
- વાક્ય અને તેના પ્રકારો
- પદ્ધતિ અને પદ-સંવાદ
- અલંકાર અને તેના પ્રકારો
- નિબંધલેખન

परिशिष्ट - २
हिन्दी विषयवस्तु

✿ पाठ्यपुस्तक गुण : २५

व्याकरण और लेखन : १०

सत्र - १	कक्षा - ७	(प्रथम और द्वितीय सत्र)
सत्र - २	कक्षा - ८	(प्रथम और द्वितीय सत्र)
सत्र - ३	कक्षा - ९	(प्रथम और द्वितीय सत्र)

स्व-अध्ययन विभाग से प्रश्नों का समावेश न करे ।

✿ सेमेस्टर - १

- हिज्जे शुद्ध कीजिये
- शब्दकोश अनुसार शब्दकम
- मुहावरे और कहावते
- लिंग और वचन
- संज्ञा (अर्थ एवं भेद)
- समानार्थी - विरुद्धार्थी शब्द
- प्रारूप के आधार - कहानी लेखन

✿ सेमेस्टर - २

- शब्दसमूह के लिए एक शब्द
- विशेषण
- सर्वनाम
- उपसर्ग
- प्रत्यय

✿ सेमेस्टर - ३

- विरामचिह्न
- क्रिया के काल
- कारक
- कर्तुवाचक संज्ञा / भाववाचक संज्ञा
- समास
- निबंधलेखन / अहवाल (रिपोतार्ज)

परिशिष्ट – 3
संस्कृत विषयवस्तु

● प्रश्नपत्र – कुल गुण – 35 = विषयवस्तु – 25 गुण + लेखन तथा व्याकरण – 10 गुण

नोंध : पूरक वाचन अने स्व-अध्ययनमांथी प्रश्नो पूछवा नही.

गुजराती व्याकरण अने लेखन

● सेमेस्टर – I

- वर्तमान परस्मैपदना रूपो
- प्रश्न वाक्यो
- अकवचन / बहुवचन
- संधी – जोडो अने छोडो
- समय
- संख्या – १ थी ५०

● सेमेस्टर – II

- भूतकाल / भविष्यकाल
- धातुना रूपान्वावो
- क्रियापद आधारित शब्दो
- प्रश्नवाक्य अनावो
- समानार्थी / विरुद्धार्थी
- शब्दो परथी वाक्य अनावो
- संधी
- अव्यय
- संबंधक भूतकृत – उत्वर्थ, विद्यर्थ
- समय
- संख्या १ थी १००
- वर्षापट
- विभक्ति परियय
- सर्वनाम
- नामपद / क्रियापद
- पुरुष – वचन
- गण परियय – प्रथम त्रण समू' १, ४, ६ अने १०
- सामासिक शब्दो

● सेमेस्टर – III

अभ्यास – ४ थी ७

पाठ – १ थी १०

परिशिष्ट – ४
ENGLISH CONTENT

✿ **SEMESTER – 1**

- STANDARD 7 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS
(20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMER AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS
(QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - ◆ PAPER OF SPEECH
 - ◆ PUNCTUATION
 - ◆ ARTICLES
 - ◆ TYPES OF PRONOUNS
 - ◆ TENSES
 - ◆ WORD FORMATION
 - ◆ QUESTION TAG
- COMPOSITION POINTS
 - ◆ DILOGUE WRITING
 - ◆ COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)
 - ◆ LETTER WRITING

✿ **SEMESTER – 2**

- STANDARD 8 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS
(20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS
(QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - ◆ CONJUNCTIONS
 - ◆ ACTIVE-PASSIVE VOICE
 - ◆ MODAL AUXILIARIES
 - ◆ PREPOSITION
 - ◆ CAUSAL VERBS
 - ◆ DEGREES OF COMPARISON
- COMPOSITION POINTS
 - ◆ ESSAY WRITING
 - ◆ STORY WRITING
 - ◆ COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

✿ **SEMESTER – 3**

- STANDARD 9 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS
(20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS
(QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - ◆ DIRECT – INDIRECT SPEECH
 - ◆ CLAUSES AND PHRASES
 - ◆ TRANSFORMATION OF SENTENCES
 - ◆ SYNTHESIS
- COMPOSITION POINTS
 - ◆ APPLICATION WRITING
 - ◆ REPORT WRITING
 - ◆ COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)